

Mari Sarvaala

TKI-asiantuntija, projektipäällikkö

LAB-ammattikorkeakoulu

Koivun muu käyttö kuin puuntuotanto

Kuva: AdobeStock

Sivutuotteet

Lähde: Metsänomistajan talouskoulu 2020

- **Keruutuotteet** ravinnoksi tai lääkintään: sienet, marjat, pettu, mahla, pakuri, pihka, kuusenkerkkä, koivun hiirenkorvat
- **Villiyrityt:** maitohorsma, siiankärsämö, nokkonen, mesiangervo, jne.
- **Askartelu ja koristeet:** jäkälät, havut, joulukuuset, kävyt (myös metsäpuiden siementarve)
- **Maa-ainesten myynti:** sora, turve
- **Polttopuut, visakoivu, muut erikois- ja puusepänpuut**
- **Vuokraus:** metsästysoikeudet, tuulivoimalat
- **Matkailu:** isokin bisnes alueellisesti, luontomatkailu nosteessa
- Halaa minua-nimikkopuut, osta itsellesi pala ikimetsää Suomen Lapista (kumpakaan netissä myynnissä)
- Ekosysteemipalvelut: kokonaisvaltainen ajattelu luonnon hyödyistä

Visakoivu

Lähde: Metsänomistajan talouskoulu 2020

- Vaatii innokkuutta ja omistautumista asiaan
- Runsaasti työtä, haaroittuu helposti
- KARSIMINEN vaiheittain 2,5-5 metriin asti, tarkoituksena saada oksatonta tyvitukkaa
- Päätehakkuu 40-50 v
- Ainoa puulaji, jota myydään kiloittain
- Oksavisa 0,10-0,80 €/kg, sorvivisa 3-4 €/kg
- Hakkuutulot voivat olla 100 000 €/ha
- Markkinat: harvennuspuun kysyntä heikkoa
- Markkinat: kiinnostus sisustuspuuna ajoittaista, uusi tuleminen?
- Visaseura: <http://www.visaseura.fi/>
- Joulupuuseura: <https://joulupuuseura.fi/>

Tryffeli

Lähde: Metsänomistajan talouskoulu 2020

- Tryffeliä viljellään istuttamalla pellolle tryffelin rihmastolla ympättyjä tammen ja pähkinäpensaan taimia. Myös lehmus, kuusi, mänty, koivu kelpaa
- Alusta pidettävä rikkaruohoista puhtaana
- Tärkeää tryffelinviljelyssä on maaperän oikea pH ja kosteusolosuhteet. Ensimmäisen sadon saamiseen menee useampi vuosi (6-10 v)
- Sato 300 g/puu/v, satoa jopa vuosikymmeniä
- Kilohinta x00-x000 €/kg
- Juvan Tryffelikeskus: <http://juvatruf.asiakkaat.sigmatic.fi/>

Esimerkki: koivun tehokäyttö

- Koivun lehtien keruu nuorista koivuista (kuivattuna 4-5 €/kg)
- Tryffelit koivun juurelle (x00 e/puu/v)
- Mahlan juoksutus 10-20 vuotta (0,26 €/l)
- Vanhoina ympätään pakurikääpä (30 €/kg)
- Kaadetun puun kannossa koralliorakasta (x0 €/kg)
- Runko lopulta polttopuuksi

LUONNONTUOTTEIDEN KERUUOIKEUDET JA VEROTUS

	Jokamiehen- oikeus	Verollinen	Alvillinen**
Marjat, myös pihlaja ja kataja	x		
Sienet	x		
Ruohovartiset kasvit	x		x
Puun ja varvun osat ravinto, lääke			x
Pakuri, luontainen			x
Pakuri, viljelty		x1)	x
Mahla, pettu, pihka			x
Kävyt, siementuotanto			x
Pudonneet kävyt ja risut	x		x
Koristehavut, joulukuuset		x2)	x
Sammalet, jäkälät		x1)	x
1) maatalouden tuloa			
2) metsätalouden pääomatuloa			
** alvitonta, jos liikevaihto jää alle 15 000 euron eikä ole hakeuduttu alv- velvolliseksi			

Verovapaus:

✗ vain luonnonvaraisille tuotteille, kevyillä menetelmillä

✗ vain tuotteille, joita ei jatkojalosteta esim. kuivaamalla tai pakastamalla

✗ vain metsänomistajan itse keräämänä

Luonnontuotetulojen verotus:

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48538/luonnontuotetulojen-verotus2/>

Mahla-hankkeet (2 kpl)

- 1) Mahlaa metsästä markkinoille
- Toimijat: Lahden Seudun Kehitys LADEC ja Metsänhoitoyhdistys Päijät-Häme
- Rahoitus: Päijät-Hämeen liitto, AKKE-rahoitus
- Kesto: 1.4.-31.12.2021
- Toimenpiteet: mahlan keruu, säilyvyys ja teollinen kokeilu -**pilotit**
- 2) Mahla – koivun eliksiiristä lisäarvoa maaseudulle
- Toimijat: LAB-ammattikorkeakoulu, LADEC, MHY
- Rahoitus: Maaseuturahasto, Hämeen ely-keskuksen kautta
- Kesto 1.4.2021-30.8.2022
- Toimenpiteet: laajemmin koivun luonnontuotteiden hyödyntämistä koko Hämeessä, **tuottaja-hyödyntäjä-verkosto, mahlan reunaehto- jen selvitys, liiketoimintamallit, tiedottaminen**

Hankkeen tausta

- Kiinnostus luonnontuotteiden hyödyntämiseen on lisääntynyt viime vuosina.
- Puuvesi tuodaan Suomeen maailmalta, miksei mahlaa käytettäisi?
- Suomessa muutama mahlakeskittymä ja yritys, joista tuotteita pääosin vientiin
- Mahla käsittelemättömänä alueellinen lähituote, koska helposti pilaantuvaa
- Päijät-Hämeessä tehty taustatyötä, mitkä tuotteet kiinnostaisi metsänomistajia puuntuotannon ohella
- Lisätuotteita ja -tuloja maaseudun pienyrittäjille

Kuva: Tiina Mansikkamäki

Hankkeen tavoitteet 1/4

- **osatavoite 1:** luodaan koivun luonnontuotteille **alueellinen tuotantoketju**
 - Syntyy tuottaja-hyödyntäjäverkosto
 - Syntyy varastointi-logistiikkatietoa

Kuva: Tiina Mansikkamäki

Hankkeen tavoitteet 2/4

- **osatavoite 2:** selvitetään mahlan laatuvaatimuksia ja reunaehtoja
 - Saadaan tietoa: **säilyvyys**, lainsäädäntö (erityisesti elintarvikekäyttö), (sertifiointi)

Kuva: Heini Katajisto

Hankkeen tavoitteet 3/4

- **osatavoite 3:** selvitetään koivun tuotteiden liiketoimintamahdollisuuksia
 - **Muodostuu erilaisia liiketoimintamalleja**
 - Kv-näkökulma: Venäjä, Baltia, Pohjois-Amerikka

Kuva: Tiina Mansikkamäki

Kuva: Tiina Mansikkamäki

Kuva: Asta Sarkki

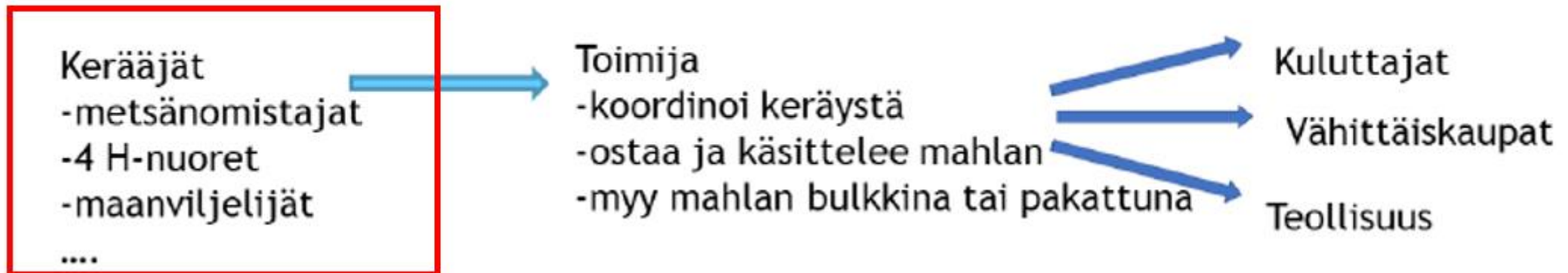
Hankkeen tavoitteet 4/4

- **osatavoite 4:** tuotetaan julkista tietoa koivun tuotteiden hyödyntämiseen
- Järjestetään tilaisuuksia ja tehdään **opas** tuottaja-hyödyntäjäsektorille

Kuva: AdobeStock

Esimerkkejä mahlaketjun toimijoista

Mahlan tie marjatilalle esimerkki

**Mahlan valutuksen
aiheuttamaa värivikaa
(poratusta reiästä alkanut)
Myös laho mahdollista**

**Kuvat: Jari Miina /
Luonnonvarakeskus /
LUMO-INKA -hanke**

A close-up photograph of a clear glass jar hanging from a tree branch. The jar is suspended by a light-colored string tied around its neck. The jar is partially filled with a dark, viscous liquid. A metal tool, possibly a knife or a small saw, is positioned against the bark of the tree, appearing to have just cut or about to cut into it. The background is a blurred forest scene with sunlight filtering through the trees, creating a bokeh effect. A white rectangular text box is overlaid on the lower right portion of the jar.

Kiitos mielenkiinnosta!